

Motion till riksdagen 2018/19:3025

av Johan Forssell m.fl. (M, KD)

med anledning av prop. 2018/19:42 Genomförande av rättshjälpsdirektivet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell domstolsjour bör införas för att förordna en offentlig försvarare utanför domstolarnas kontors- och beredskapstider och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår den ändring som föreslås i 21 kap. 4 § rättegångsbalken om att åklagare ska ges rätt att interimistiskt under vissa förutsättningar förordna en offentlig försvarare.

Motivering

I nu aktuell proposition föreslås bl.a. att åklagare, i avvaktan på rättens beslut och när domstolen inte är tillgänglig för beslut, ska få förordna en offentlig försvarare för en misstänkt som är gripen eller anhållen och som har ett brådskande behov av en försvarare. Det innebär ett avsteg mot principen i svensk rätt att offentlig försvarare förordnas av domstol.

Kritiken mot detta förslag från tunga remissinstanser har varit stark. Åklagarmyndigheten avstyrker förslaget. I sitt remissvar skriver de bl.a. att starka rättssäkerhetsintressen bär upp den nuvarande ordningen och att det borde ”rent principiellt vara otänkbart” att låta den misstänktes motpart, åklagaren, utse vem som ska biträda den misstänkte. Åklagarmyndigheten godtar dock att den föreslagna ordningen genomförs övergångsvis, detta i avvaktan på att det införs ett jour- och beredskapssystem hos domstolarna. Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget med hänvisning till rättssäkerheten och processrättsliga principer. De förordar i stället ett beredskapssystem inom domstolarna. Advokatsamfundet pekar bl.a. på att det är av vikt inte bara att åklagaren de facto är opartisk utan även att denne framstår som opartisk för den misstänkte. Justitiekanslern ställer sig tveksam till förslaget och förordar också ett system med jourdomstolar. Ekobrottsmyndigheten är tveksam till lösningen mot bakgrund av att åklagaren är part i målet. Uppsala universitet avstyrker förslaget. Deras

uppfattning är bl.a. att uppgiften att förordna offentlig försvarare undantagslöst ska tillkomma domstol. Lunds universitet anser att betänkligheten med åklagarens rätt att förordna offentlig försvarare väger över den besparing som förslagets genomförande skulle kunna innebära.

Moderaterna och Kristdemokraterna instämmer i allt väsentligt i den kritik mot det aktuella förslaget som framförts av remissinstanserna, däribland Åklagarmyndigheten och Advokatsamfundet. Vi instämmer i behovet av en möjlighet att förordna offentlig försvarare utanför domstolarnas kontors- och beredskapstid, men detta bör av principiella skäl inte vara en uppgift för åklagaren. Precis som har framförts av flera remissinstanser är ett jourssystem inom domstolarna den lösning som bör väljas i stället. Regeringen bör tillse att en sådan ordning kommer på plats å det snaraste. Detta både med tanke på det praktiska behov som finns och för att genomföra rättshjälpsdirektivet i svensk rätt.

Johan Forssell (M)

Andreas Carlson (KD)

Louise Meijer (M)

Josefin Malmqvist (M)

Carl-Oskar Bohlin (M)

Ingemar Kihlström (KD)